

A close-up portrait of a young girl with brown hair and green eyes. She has two small stickers on her cheeks, one on each side, featuring the blue and yellow colors of the Ukrainian flag. She is wearing a dark turtleneck sweater. The background is softly blurred, showing what appears to be an indoor setting with a window.

Met school meer toekomst

Het Nederlandse onderwijs telt inmiddels enkele tienduizenden leerlingen uit Oekraïne. De integratie van deze leerlingen verloopt over het algemeen goed. Toch is er een groep die verzuimt of niet staat ingeschreven bij een school. De meeste leerplichtorganisaties proberen in gesprek te komen met de ouders en onderwijsdeelname in Nederland te bevorderen. Zeker nu het einde van de oorlog nog niet in zicht is. Ingrado Magazine sprak met leerplichtambtenaren uit twee regio's en met Hariëtte Boerboom, van LOWAN-vo.

Amsterdam heeft alle leerplichtige leerlingen in beeld

Amsterdam huisvest honderden Oekraïense jongeren in de leerplichtige leeftijd. Een deel van hen is absoluut verzuimer. Zij staan niet ingeschreven op een school in Nederland; soms volgen ze online onderwijs in Oekraïne.

Souhailla Hayouf is leerplichtambtenaar en houdt zich bezig met de absoluut verzuimers in haar gemeente en dus ook met deze groep Oekraïense leerlingen. 'Vanuit leerplicht zijn we langs geweest bij alle opvanglocaties om kennis te maken met de locatiemanagers en contactgegevens uit te wisselen. Dat heeft geleid tot korte lijnen waar we nu dankbaar gebruik van maken. Op alle locaties heb ik gecheckt waar de kinderen onderwijs volgen. Ook met de gezinnen die op unieke adressen wonen, hebben we kennisgemaakt. De kinderen zijn nu allemaal goed in beeld, er is goede samenwerking met de opvanglocaties en er is veel bereidheid in het onderwijs om de kinderen op te vangen.'

Om tafel

Vooralsnog kiest Amsterdam ervoor om te gedogen dat Oekraïense kinderen online onderwijs volgen in eigen land en niet naar een Nederlandse school gaan. Na de zomer wordt de situatie opnieuw bekeken. Souhailla Hayouf gaat alle ouders opnieuw vragen wat hun plan is voor het komende schooljaar. 'Het is onduidelijk hoelang de situatie zal blijven zoals die is en het is lastig om daarop te anticiperen. De groep 16-jarigen die nog online-onderwijs volgt zullen we goed in de gaten gaan houden. Voor instroom in het Nederlandse beroepsonderwijs moeten ze het Nederlands beheersen. Hoe gaan we dat vormgeven? Daarover zullen we in het nieuwe schooljaar met de wethouder om tafel gaan.'

Friesland Noord houdt vinger aan de pols

Alie van Keulen is leerplichtambtenaar in de regio Friesland Noord. Als contactpersoon voor de Internationale Schakelklassen (ISK's) in haar regio heeft ze ook te maken

met de Oekraïense leerlingen. Tientallen zijn het er inmiddels. Van hen zijn er 10 á 15 die weinig of niet naar school komen.

'Het contact met de ISK's is intensief', vertelt Alie van Keulen. Daardoor zie ik dat een groep Oekraïense leerlingen zeer regelmatig verzuimt. Dat is een hardnekkig probleem, die kinderen zijn echt heel moeilijk te bewegen naar school te gaan. De belangrijkste reden is dat zij hun toekomst in Oekraïne zien. Dat snap ik, maar hoe reëel is dat op de korte termijn?

'Zo is er een jongen van 15 die weigert naar school te gaan. Dan zit ik daar naast een moeder die tranen in haar ogen heeft en het beste wil voor haar kind. En een puber die maar één ding wil en dat is vechten aan het front in Oekraïne. Wat heb ik op dat moment te bieden? Meer dan contact houden en het belang van Nederlands onderwijs blijven benadrukken, kan ik niet doen. Handhaven is wat mij betreft niet aan de orde.'

'Vragen naar hun dromen wil soms nog weleens helpen'

Wat wil je worden?

'Vragen naar hun dromen wil nog weleens helpen', vervolgt Alie van Keulen. 'Waar droomde je van toen je klein was? Wat wilde je later worden? Kinderen geven dan soms aan dat alles nu anders is, dat ze helemaal onderaan moeten beginnen. Ik probeer uit te leggen dat je snel weer omhoog kunt als je de taal eenmaal beheerst. Het liefst maak ik gebruik van rolmodellen, van Oekraïners die kunnen

laten zien dat het kan lukken, dat het mogelijk is hier een leven op te bouwen. Ondanks de hoop dat je ooit terug kan.

'Ook de Oekraïense docente op de ISK is heel helpend. Zij maakt duidelijk dat wij het heel belangrijk vinden dat ze elke dag op school zijn. En vraagt hoe ze naar de toekomst kijken. Hoe een vervolgopleiding of werkgever naar hen zal kijken als ze er nu met hun pet naar gooien.'

Alie van Keulen vindt alertheid geboden: 'Met elkaar moeten we goed zicht op deze groep kinderen houden. Hoe brengen zij hun dagen door als ze niet op school zitten? Doen ze werkelijk online onderwijs of hangen ze rond op straat? Heeft iemand daar zicht op? Dat is een zorg- en een aandachtspunt.'

LOWAN: Geen vrijstellingen of gedoogconstructies

Net als Ingrado krijgt ook LOWAN (ondersteuning onderwijs nieuwkomers) veel vragen van leerplichtambtenaren hoe om te gaan met het verzuim van Oekraïense leerlingen. Hariëtte Boerboom van LOWAN-vo vertelt dat in het begin heel soepel is omgegaan met hun aanwezigheid in het onderwijs. 'De oorlog was net begonnen, de focus van de gezinnen lag op terugkeer. Inmiddels zijn we ruim anderhalf jaar verder en vinden we het echt heel belangrijk dat kinderen hier in Nederland aan een schoolloopbaan gaan werken. Ook de kinderen die het Engels goed beheersen moeten zich realiseren dat ze met Engels alleen terechtkunnen in (sommige) hbo- en wo-opleidingen. Voor alle vo- en mbo-opleidingen is beheersing van het Nederlands noodzakelijk, evenals alle andere vaardigheden die nodig zijn om in het Nederlandse vervolgonderwijs te kunnen instromen. Dus moeten ze ISK-onderwijs volgen in de volle breedte. Ook is het uitgesloten dat je online een beroepsopleiding in Oekraïne zou kunnen volgen. Tijdens corona hebben we gezien hoe problematisch het online-onderwijs was voor met name mbo-studenten. 'Ik zou ervoor willen pleiten geen

vrijstellingen te geven of gedoogconstructies te bedenken', zegt Hariëtte Boerboom. 'Wij adviseren te investeren in het contact met ouders. Voor een artikel op de LOWAN-website heeft Eva Klooster gesproken met deskundigen afkomstig uit Oekraïne en Nederland die ervaring hebben met ISK-onderwijs en Oekraïense leerlingen.'

ISK-medewerkers delen in dit artikel hun tips voor en ervaringen met het ondersteunen van Oekraïense leerlingen. Een daarvan is betrek ouders en blijf uitleggen. Met toestemming van LOWAN delen we hieronder de toelichting op deze tip. Via de QR-code onder dit artikel kun je de integrale versie lezen.

Betrek ouders en blijf uitleggen

(uit: *Welbevinden van Oekraïense leerlingen* – door Eva Klooster)

De opstelling van de Oekraïense ouders ten opzichte van het verblijf in Nederland is uiteindelijk cruciaal, zien alle deskundigen. Wanneer ouders besluiten om voorlopig te blijven, willen zij weten wat hun kinderen wél kunnen bereiken in de tijd in Nederland en gaan kinderen gemotiveerder naar school.

Het omgekeerde is ook waar. De kinderen van ouders die uitgaan van een snelle terugkeer naar het thuisland, zijn moeilijker te motiveren op de ISK's. De ervaring is dat deze ouders meer uitleg nodig hebben en dat dit beter lukt samen met leerplicht. Elselien Verschoor (docente op de ISK Apeldoorn – YR) ziet dat het contact met een deel van de Oekraïense ouders relatief veel energie kost, vergeleken met andere ouders, maar dat het uiteindelijk de enige

weg is. 'Ik ontmoet Oekraïense ouders die niet werken. Zij zeggen steeds dat zij over zes weken teruggaan, dan kan ik niet verwachten dat hun kinderen wel gemotiveerd naar school komen. Je hebt die ouders wel nodig, om achter je te staan en leerlingen te stimuleren. Een ander verschil is dat bij Syrische en Eritrese leerlingen de ouders altijd achter je gaan staan, als je leerlingen aanspreekt op verzuim.'

Natasha Kolbeek-Goncharova (NT2-docente afkomstig uit Oekraïne – YR) adviseert: 'Blijf de regels in Nederland uitleggen'. Zij geeft aan dat veel leerlingen en ouders de toegevoegde waarde van Nederlands voor hun toekomst nog niet zien. Men gaat uit van een tijdelijk verblijf, maar inmiddels is duidelijk dat niemand weet hoelang 'tijdelijk' duurt. Tegelijkertijd gelden hier regels die nog onbekend zijn.

Natasha vervolgt: 'Leg uit wat de regels zijn van het Nederlandse onderwijs. En herhaal die regels vaak, desnoods dagelijks. Geef de uitleg in het Nederlands én in het Engels. En indien mogelijk en nodig in het Oekraïens. Het moet bij ouders doordringen dat Nederland een land is van regels en dat er in Nederland leerplicht is om naar school te gaan tot je 18e.'

Natasha vervolgt lachend: 'Dat is geen regel waar je om heen kan als ouder en dat is iets wat sommige Oekraïners wel proberen. Dat is een cultureel dingetje... zo van, misschien kan ik er nog omheen? Dus moet je blijven uitleggen dat in Nederland veel verschillende mensen wonen en dat niet voor alle verschillen uitzonderingen worden gemaakt. Er is één regel voor allen.' 🍷

Om de onderwijsdeelname van Oekraïense leerlingen te bevorderen is contact en verbinding met de ouders heel belangrijk. Door hen uit te leggen hoe het Nederlandse onderwijssysteem in elkaar zit en wat de plek van de ISK daarin is, kunnen ze hun kinderen beter motiveren. LOWAN heeft daarover vier video's gemaakt in verschillende talen.

Er is een verschil tussen een ISK en een tijdelijke onderwijsvoorziening (TOV) die uitsluitend bedoeld is voor Oekraïense leerlingen. Soms is een TOV aan een ISK gekoppeld, maar er zijn ook reguliere vo-schoolbesturen die een TOV starten. Binnen een TOV mag afgeweken worden van wat normaal binnen een ISK aangeboden moet worden en mogen leerlingen ook online-onderwijs in Oekraïne volgen. Binnen een ISK mag dat niet. Nu de oorlog langer duurt, neemt het aantal TOV's af.

Alle informatie op een rijtje:

'Wij adviseren te investeren in het contact met ouders'